

ليکونکی: دانیل ال دویس (Daniel .L.Davis).
منبع اودخپریډو نیټه: انټی وار «2022-08-18».
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

آمریکایان باید دافغانستان په اړه له سختو حقیقتونو سره مخ شي

Americans Must Face the Hard Truth on Afghanistan

مونږ باید ددې فتنې په وړاندې مقاومت وکړو چې باور وکړو چېری که
یواځې متحده ایالاتو دا یا په بل متفاوت ډول سره چلن کړای وای جگړه به
گټلې وایي

*We must resist the temptation to believe that if only the
United States had done this or that differently, the war
would have been won*

اگست 18, 2022 موضوع: د افغانستان سیمه: آسیا بلاک براند: منځنی ختیځ Watch

Tags: Afghanistan War In

د مدیر یادونه: د اگست په میاشت کې، نېشنل انترست د امریکا له وتلو او طالبانو د کابل له نیولو یو کال وروسته د افغانستان په اړه یو سمپوزیم جوړ کړ. موږ د بیلابیلو کارپوهانو څخه لاندې پوښتنې وپوښتل: "د بایډن اداره باید څنګه د افغانستان او طالبانو حکومت سره اړیکه ونیسي؟" لاندې مقاله د دوی له ځوابونو څخه ده:

یو کال وړاندې دافغانستان حکومت اودهغه هیواد پوځ دمعاصر پوځي تاریخ په یوه ترتولو پیام وړ، ناڅاپه اود پراخ سقوط سره ډرې وړې منحل او نسکور شول. که چیرې ددی نسکوریدو څخه لا دمخه حالاتو ته څیر شو نو نه یواځې هغه کال ته چې دغه حکومت او پوځ وپرخیدل بلکه تیر شل کال حالاتو ته هم باید پام واپرول شي، کوم چې متحده ایالاتو لپاره خورا ډیر مهم درسونه په میراث پرېښی دی چې باید ددغه درسونو څخه څه زده کړو او یا ترسره شوی حالات و منو او هغه داچې دغه دنسکوریدو اصلی او کلیدی درسونه چې باید هیڅ هیره نکړو هغه عبارت دی له: ددی هیواد په داخلی امورو کې لاسوهنه، ددموکراسی ودی ته هڅی اواند، دترهګرو په وړاندې مبارزه او..... د سخت ما تي هغه موضوعات دی چې باید هیڅ هیره نشي او مونږ نشو کولی چې دغه درسونه دخپل راتلونکو خطر اتو په بڼه په کار وپیسو یعنی چې دغه درسونه دعبرت په توګه باید چې په پام کې وساتو چې په راتلونکي کې بیا داسی خطا او غلطی ونکړو. د (2021) کال د اگست دمیاشتي په (شلمه) نیټه په کابل کې مخکې له نیمي شپې د (82) می هوایی قطعې قوماندان تورن جنرال **کرسټوفر تی ډونا هو** (Christopher.T. Donahue) دآمریکي د (C-17) ترانسپورتي نظامي الوتکې په پرواز سره دهغه هیواد اخی نظامی کس وه چې له افغانستان څخه ووت چې دامریکي په نظامي تاریخ کې دهغه نوم اودوتلو تاریخ به ثبت شي. البته له شل کلونو وینه تویولو، قربانی ورکولو او دبی ځایه او بیهوده مصارفاتو او لګښتونو څخه وروسته؟ کوم چې طالبانو دکابل له دولتي ودانیو څخه دامریکایانو دستریو دوتلو اود تینینتی جریان ننداره کول.

زه دهغه چا په صفت چې افغانستان ته دماموریت دترسره کولو لپاره ددوو جنګی سفرونو په ترڅ کې هلته ځای پرځای شوی اوم، ما ته ددی ډول ماموریت خاطرې دتیراگست میاشت کې داسي په یاد راغی لکه چې مي یو تریخ گولی خورلی وي؟ اوبیا په ځانګړی توګه د کال (2010) تر (2011) پوری چې زه په افغانستان کې ددندي دترسره کولو لپاره ګمال شوی اوم او په دي موده کې ما ددي هیواد شمال، ختیځ، مرکزی برخي او سهیل کې په زرګونو میله واټن ووهل اوسفرونه می تر سره کړ او دافغان او امریکي دزرګونو سرتیرو سره مي له نژدی لیده کاته وکړ.

افغانستان ته دنژدی هر امریکایي په څیر ما هم هیله درلود دهغه څه یوه برخه اووسم یا ونډه واخلم چې دافغانستان خلکو ته سوله او امن راولو یعنی هغه خلکو ته سوله کوم چې (څلویښت کاله) دجنگ جګړی څخه نه هیږیدونکي رنځونه ګاللی دي هغه څه چې ما ته په کال (2009) کې معلوم شو او یا داچې ما احساس وکړ هغه دامریکي دمتحده ایالاتو هڅی اواند وو کوم چې کاشکي دځانګړي ستراتیژی، اهداف او برنامي په تحقق سره دی هیواد ته هوساینه راغلی وایی، اما له بده مرغه چې دهغه

وضع کړ شوی استراتیژی، اهداف او برنامي تحقق ونه موند او د پوره ناکامی سره مخامخ شو و.

د مثال په توګه، د 2010 په یوه مقاله کې چې ما د وسله والو ځواکونو په ژورنال کې لیکلی و، ما اشاره وکړه چې دا د مخه څرګنده وه چې زموږ هڅې ناکامې شوې. ما خبرداری ورکړ چې "په اوسني حالت کې د لوی بدلون په نشتوالي کې چې دا مهال په افغانستان کې حاکم دی، د متحده ایالاتو په مشرۍ نظامي هڅې به د ولسمشر اهدافو په پوره کولو کې پاتې راشي او که څه هم زموږ د ټولو هڅو سره سره چې دا یې ودروي، موږ به په افغانستان کې جګړه له لاسه ورکړو".

هغه ستونزې چې ما په دې مقاله کې پیژندلي یا په ګوته کړي ثابت ثابت شوي. پیری لور پورو مشرانو په پرله پسې کلونو کې د نظامي او حکومتي بریا لیتوبونو په اړه خوشبینانه ادعاګانې تیرې کړې، مګر هیڅ یو یې په ځمکه کې څرګند نه و. د افغانستان تاریخ د بهرنیا نو د نیواکګرو په نظر کې نیولو سره د هر ډول بهرني پوځي حضور په وړاندې مقاومت کړی او د یاغیانو په غورولو کې یې مرسته کړې ده.

په نورو بنسټیزو ستونزو کې په کابل کې یو وژونکی فاسد حکومت شامل وو، یو افغان پوځ چې په ښکاره توګه د هیواد د امنیت ساتلو لپاره کافي نه و او د نږدې راتلونکي لپاره یې د ترسره کولو امکان نه درلود، او تر ټولو مهم، د پاکستان پټنځایونه. پرته له دې چې اسلام اباد په بشپړه توګه د امریکا له ستراتیژۍ سره یوځای شي او د طالبانو هر ډول ملاتړ بند کړي، دوی ته ما تې ورکول به له فزیکي پلوه ناشوني وي.

هیڅ یو له هغو مسلو څخه چې ما په 2010 کې راپورته کړی و هیڅکله نه دی اصلاح شوی (پیری نورو، په لاره کې، ورته ورته خبرداری زنگونه پورته کړي وو). که هر څه وي، ستونزې په راتلونکي لسيزه کې زیاتې شوې. د ستراتیژیکو تېروتنو ترکیب، لکه څنګه چې د واشنگټن پوسټ افغانستان په 2019 کاغذونو یا مقالو کې څرګند شوی، د ریښتیني حقیقت منلو لپاره یو هوډ نه لیاوالتیا وه. دا تل څرګنده وه چې حکومت هیڅکله هم د خپل جدي فساد ستونزه سمه نه کړه (لکه څنګه چې په ګرافیکي توګه د دې حقیقت له مخې څرګند یږي چې د سپټمبر له 11 وروسته د متحده ایالاتو لخوا رامینځته شوی افغان دولت هیڅکله آزادي او عادلانه ولسمشریزې ټاکنې ترسره نه کړې؛ ټول په پراخه درغلی سره ووژل شول) لکه څنګه چې ما د 2012 کال د فبروري په میاشت کې د جګړې په اړه زما د عامه نیوکې په اړه یو څه اوږد بحث وکړ، ما د خپل 2010-2011 د محاربي ګمارني په جریان کې لیدلي وو چې افغان ملي امنیتي ځواکونو زما د 2005 له ګمارلو راهیسې هیڅ پرمختګ نه دی کړی، او په بنسټیز ډول هیڅ دلیل شتون نلري. باور وکړئ چې دا به بدلون ومومي. دا هیڅکله نه و. هیڅ یوه ستونزه چې ما او نورو پيرو کلونو په کال کې پیژندلي هیڅکله هم نه منل شوي - او له همدې امله هیڅکله حل شوي ندي.

حقیقت دا دی چې جګړه هیڅکله د ګټلو وړ نه وه. د موندلو لپاره هیڅ "سمه" ستراتیژي

شتون نلري، هيڅ داسې فورمول نه و چې که يوازې مور يې اختيار کړی وای ممکن شيان توپير ولري، او په ځمکه کې د سرتيرو شمير به پايله بدله کړي. ځينې بيا استدلال کوي چې دا د متحده ايالاتو د ځواکونو لپاره مناسبه وه چې د سپټمبر د 11 څخه وروسته د القاعدې د ملاتړ لپاره طالبانو ته سزا ورکړي. يوځل چې دا سزا پای ته رسيدلې وي، په هر صورت، د متحده ايالاتو د ملي امنيت لپاره خورا ښه شى کيدى شي. بايد ويستل شوی وای .

د 2002 کال په دوبي کې په کابل کې د حکومت د جوړولو په وړاندې نه طالبانو او نه هم منظم مقاومت موجود و. دا مناسب وخت و چې افغان ولس په خپله پريکړه وکړي چې دوى څه ډول حکومت غواړي او دوى ته اړتيا لري چې دا معلومه کړي چې دا څنگه ترسره کيږي. متحده ايالات به لاهم د دې وړتيا لري چې د امريکا ملي امنيت ته د هر ډول پيژندل شوي مستقيم گواښ مخه ونيسي، لکه څنگه چې يې په پاکستان کې د **اسامه بن لادن**، په سوريه کې د داعش د مشر **ابوبکر البغدادي** په نيولو، او تيره اونۍ، **ايمان الظواهري** په کابل کې.

پرځای يې، متحده ايالاتو د دې باور افسانې ته دوام ورکړ چې "يوازې لږ وخت"، "يوازې لږې پيسې"، يا "ستراتيژۍ ته يوازې سم بدلون" سره، پايله بدليدلى شي. سره له دې چې د هر راپور، د اسامه سا تو هر سالم تحليل، او هرې د ليدلو وړ پايلو چيغې وهلي چې جگړه تل د گټلو وړ نه وه، د متحده ايالاتو مشرانو په سپينه مانۍ او پنتاگون کې نږدې په هره کچه د نه ترلاسه کولو په لټه کې شواهدو ته په بې رحمۍ سره سترگې پټې کړې .

البته، د دې مدافعينو څخه هيڅ يو د تل لپاره د جگړې د دوام لپاره د دوى د مغرور، مغرور چلند لپاره هيڅ قيمت نه دی ادا کړی (په حقيقت کې ډيرى يې لا تر نن ورځې لور معاش لرونکي پوستونه لري). مگر (2,443) امريکا يانو د خپل ژوند سره پيسې ورکړې، [20,666] نور په فزيکي توگه تپيان شوي، او په سلهاو زره نور به د خپل پاتې ژوند لپاره د صدماتو وروسته د فشار اختلال او د دماغي صدماتو تپونو رنځ اخته کړي . مور بايد د افغان ناورين په ډيرى معمارانو باور کولو لپاره د لالچ په وړاندې مقاومت وکړو چې هڅه کوي مور قانع کړي چې "يوازې" که متحده ايالاتو دا يا بل ډول کړی وای، جگړه به گټلې وای. په حقيقت کې د جگړې له لومړيو پړاوونو څخه، په کې ښکيلو بنسټونو وښودله چې جگړه او زموږ د ملت جوړونې هڅې دواړه بې گټې دي. يو څوک يوازې دا اميد کولى شي چې اوس، د دوه لسيزو ناورين پای ته رسيدو يو کال وروسته، مور کولى شو حقيقت ومنو.

دلیکونکى په اړه څو کرښي :

ډينيل ايل ډيوس د دفاع لومړيتوبونو لپاره لور پورې فيلو او د متحده ايالاتو په اردو کې پخوانی ډيگرمندى چې څلور ځله په جنګي زونونو کې ځای پرځای شوی. هغه په 2020 امريکا کې د يوولسم ساعت ليکوال دی. هغه تعقيب کړئ. @ DaniellDavis1 ..

په درناوي (23-08-2022)

